

Anonimizirana različica

Prevod

C-600/21 – 1

Zadeva C-600/21

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

28. september 2021

Predložitveno sodišče:

Cour de cassation (Francija)

Datum predložitvene odločbe:

16. junij 2021

Pritožnik:

QE

Tožena stranka:

Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest

[...] (ni prevedeno)

SODBA KASACIJSKEGA SODIŠČA, PRVI CIVILNI SENAT, Z DNE 16. JUNIJA 2021

QE, [...] (ni prevedeno) Maisons-Alfort, je vložil pritožbo [...] (ni prevedeno) zoper sodbo, ki jo je 3. oktobra 2019 izdalo Cour d'appel de Versailles (višje sodišče v Versaillesu) (16. senat) v sporu med njim in Caisse régionale de Crédit Mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest, [...] (ni prevedeno) Nantes, toženo stranko v postopku s kasacijsko pritožbo.

[...] (ni prevedeno) (postopkovni podatki)

Dejansko stanje in postopek

- 1 Glede na izpodbijano sodbo (Versailles, 3. oktober 2019), izdano na podlagi vrnitve zadeve v odločanje po kasacijski pritožbi (prvi civilni senat, 26. september 2018, [...] (ni prevedeno)), je po sprejetju ponudbe 21. februarja 2006, ki je bila ponovljena z javno listino z dne 17. maja 2006, Caisse fédérale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest, za katero pravice in obveznosti nosi caisse régionale de Crédit Mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest (banka), odobrila posojilo QE (posojilojemalcu) za nakup nepremičnine v višini 209.109 EUR, ki se vrača dvajset let. V splošnih pogojih pogodbe je v členu 16(1) določeno, da dolgovani zneski brez formalnosti ali opomina samodejno in nemudoma zapadejo v primeru več kot tridesetdnevne zamude pri plačilu obrokov glavnice, obresti ali dodatkov.
- 2 Ker ni bil poravnan obrok, ki je zapadel 10. decembra 2012, v znesku 904,50 EUR, niti obrok, ki je zapadel januarja 2013, je banka 29. januarja 2013 razglasila predčasno zapadlost brez predhodnega opomina in 17. septembra 2015 začela z zasegom in prodajo doma posojilojemalca. Posojilojemalec je 13. oktobra 2015 pri juge de l'exécution (izvršilno sodišče) vložil predlog za razveljavitev postopka, ker je menil, da zapisnik zasega vsebuje nepravilnosti.

Preizkus pritožbenih razlogov

[...] (ni prevedeno)

- 3 [...] (ni prevedeno) (prvi pritožbeni razlog, ki ni upošteven za ta postopek)

Drugi pritožbeni razlog

Besedilo pritožbenega razloga

- 4 Posojilojemalec očita, da so bili v sodbi zavrjnjeni njegovi zahtevki, pri čemer:
 1. so v pogodbah, sklenjenih med prodajalci ali ponudniki in potrošniki, nepošteni tisti pogoji, katerih cilj ali učinek je v škodo potrošnika povzročiti znatno neravnotežje med pravicami in obveznostmi pogodbenih strank; se šteje, da so pogoji, katerih cilj ali učinek je prodajalcu ali ponudniku priznati pravico do odpovedi pogodbe brez razumnega odpovednega roka, nepošteni, razen če trgovec dokaže nasprotno; morajo sodišča, ki vsebinsko odločajo o zadevi, po uradni dolžnosti ugotoviti nepoštenost pogojev, ki so jim bili predloženi, takoj ko imajo na voljo potrebne pravne in dejanske elemente, ki jim omogočajo, da se lahko izrečejo; je bilo v obravnavani zadevi ugotovljeno, da člen 16.1 posojilne pogodbe določa, da lahko posojilodajalec zapadlost razglasi brez formalnosti ali uradnega opomina, takoj ko posojilojemalec več kot 30 dni zamuja s plačilom obroka posojila, in ni bilo preučeno, ali se ta pogoj, s katerim je bila prodajalcu ali ponudniku dana možnost odpovedi pogodbe brez razumnega odpovednega roka,

ne bi moral šteti za nepoštenega, razen če bi banka dokazala nasprotno, zato je odločitev pritožbenega sodišča brez pravne podlage glede na prejšnji člen L. 132-1 (novi člen L. 212-1), prejšnji člen R. 132-2(4) (novi člen R. 212-2(4)), člen R. 632-1 in prejšnji člen L. 141-4 code de la consommation (zakonik o varstvu potrošnikov) skupaj s členom 1184 code civil (civilni zakonik) (v različici pred sklepom z dne 10. februarja 2016);

2. so v pogodbah, sklenjenih med prodajalci ali ponudniki in potrošniki, nepošteni tisti pogoji, katerih cilj ali učinek je v škodo potrošnika povzročiti znatno neravnotežje med pravicami in obveznostmi pogodbenih strank; je nepošten pogoj, ki omogoča posojilodajalcu, da razglasi predčasno zapadlost, s čimer dolgovani znesek zapade v takojšnje plačilo, zaradi več kot 30-dnevne zamude pri plačilu posojila, ne da bi imel posojilojemalec možnost, da predhodno pojasni razlog za razveljavitev; morajo sodišča, ki vsebinsko odločajo o zadevi, po uradni dolžnosti ugotoviti nepoštenost pogojev, ki so jim bili predloženi, takoj ko imajo na voljo potrebne pravne in dejanske elemente, ki jim omogočajo, da se lahko izrečejo; v obravnavani zadevi ni bilo preučeno, ali je člen 16.1 posojilne pogodbe nepošten, ker določa, da lahko posojilodajalec v primeru več kot 30-dnevne zamude pri plačilu posojila enostransko odstopi od pogodbe, ne da bi posojilojemalecu omogočil, da pojasni neizpolnitev obveznosti, ki mu je bila pripisana, zato je odločitev višjega sodišča brez pravne podlage glede na prejšnji člen L. 132-1 (novi člen L. 212-1), člen R. 632-1 in prejšnji člen L. 141-4 code de la consommation (zakonik o varstvu potrošnikov) skupaj s členom 1184 code civil (civilni zakonik) (v različici pred sklepom z dne 10. februarja 2016);

3. so v pogodbah, sklenjenih med prodajalci ali ponudniki in potrošniki, nepošteni tisti pogoji, katerih cilj ali učinek je v škodo potrošnika povzročiti znatno neravnotežje med pravicami in obveznostmi pogodbenih strank; morajo sodišča, ki vsebinsko odločajo o zadevi, po uradni dolžnosti ugotoviti nepoštenost pogojev, ki so jim bili predloženi, takoj ko imajo na voljo potrebne pravne in dejanske elemente, ki jim omogočajo, da se lahko izrečejo; je Sodišče Evropske unije ugotovilo, da je treba člen 3(1) in člen 4 Direktive 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah razlagati tako, da kar zadeva presojo, ki jo opravi nacionalno sodišče, v zvezi z morebitno nepoštenostjo pogoja, ki se nanaša na predčasno zapadlost zaradi dolžnikovega neizpolnjevanja obveznosti v omejenem obdobju, mora to sodišče preučiti zlasti, ali je možnost, ki je dana prodajalcu ali ponudniku, da za izterljiv razglasi celoten kredit, odvisna od tega, da potrošnik ni izpolnil obveznosti, ki je v okviru zadevne pogodbe bistvena, ali je ta možnost določena za primere, v katerih je taka neizpolnitev dovolj resna glede na obdobje in višino kredita, ali navedena možnost odstopa od skupnih pravil, ki se uporabljajo na tem področju, če ni podrobnih pogodbenih določil, ter ali nacionalno pravo določa ustrezne in učinkovite ukrepe, ki potrošniku, za katerega se ta pogoj uporablja, omogočajo, da odpravi posledice navedene izterljivosti kredita (Sodišče Evropske unije, 26. januar 2017, Banco Primus, zadeva C-421/4); v obravnavani zadevi pritožbeno sodišče s tem, da ni preučilo, ali je bil pogoj v zvezi s predčasno zapadlostjo iz člena 16.1 kreditne pogodbe nepošten, ker je dopuščal odstop od pogodbe, sklenjene za obdobje 20 let in

znesek 209.109 EUR, le na podlagi več kot tridesetdnevne zamude pri poravnavi, ni navedlo pravne podlage za svojo odločitev glede na člen 3(1) in člen 4 Direktive 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993, kot ju razlaga Sodišče Evropske unije, skupaj s prejšnjim členom 132-1 (novi člen L.212-1), členom R. 632-1 in prejšnjim členom L. 141-4 zakonika o varstvu potrošnikov.“

Odgovor Sodišča

Ob upoštevanju člena 267 Pogodbe o delovanju Evropske unije:

Pravo Evropske unije

5 V skladu s členom 3(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah pogodbeni pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, velja za nepoštenega, če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.

6 Člen 4 te direktive določa:

„1. Brez poseganja v člen 7 je treba nepoštenost pogodbenega pogoja oceniti ob upoštevanju narave blaga ali storitev, za katero je bila sklenjena pogodba, in s sklicevanjem na vse okoliščine, ki so obstajale v času sklepanja pogodbe ter na vse druge pogoje te pogodbe ali druge pogodbe, od katere je pogoj odvisen.

2. Ocena nepoštenosti pogojev ne sme biti povezana niti z opredelitvijo glavnega predmeta pogodbe niti z ustreznostjo med ceno in plačilom za izmenjane storitve ali blago, če so pogoji v jasnem, razumljivem jeziku.“

7 Sodišče Evropske unije je s sodbo z dne 26. januarja 2017 (Banco Primus SA, C-421/14) razsodilo, da je treba člen 3(1) in člen 4 Direktive 93/13 razlagati tako, da:

„– je treba pri presoji morebitne nepoštenosti pogoja pogodbe, sklenjene med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, ugotoviti, ali ta v škodo potrošnika povzroča znatno neravnotežje med pravicami in obveznostmi pogodbenih strank. To presojijo je treba opraviti ob upoštevanju nacionalnih pravil, ki se uporabijo, če med strankama ni dogovora, sredstev, ki jih ima potrošnik v skladu z nacionalno ureditvijo na voljo, da doseže prenehanje uporabe tovrstnih pogojev, narave premoženja ali storitev, ki so predmet zadevne pogodbe, in vseh okoliščin ob sklenitvi te pogodbe; [...]

– kar zadeva presojijo, ki jo opravi nacionalno sodišče, v zvezi z morebitno nepoštenostjo pogoja, ki se nanaša na predčasno zapadlost zaradi dolžnikovega neizpolnjevanja obveznosti v omejenem obdobju, mora predložitveno sodišče preučiti zlasti, ali je možnost, ki je dana proizvajalcu ali ponudniku, da za izterljiv razglasi celoten kredit, odvisna od tega, da potrošnik ni izpolnil obveznosti, ki je v okviru zadevne pogodbe bistvena, ali je ta možnost določena za primere, v katerih

je taka neizpolnitev dovolj resna glede na obdobje in višino kredita, ali navedena možnost odstopa od skupnih pravil, ki se uporabljajo na tem področju, če ni podrobnih pogodbenih določil, ter ali nacionalno pravo določa ustrezna in učinkovita sredstva, ki potrošniku, za katerega se ta pogoj uporablja, omogočajo, da odpravi posledice navedene izterljivosti kredita.“

Nacionalno pravo

- 8 Glede na člen L. 132-1 zakonika o varstvu potrošnikov v različici, ki izhaja iz sklepa št. 2001–741 z dne 23. avgusta 2001, ki se uporablja za spor in s katerim je bila prenesena ta direktiva, so v pogodbah, sklenjenih med prodajalcem ali ponudnikom na eni strani in osebo, ki ne deluje za poslovne ali poklicne namene, oziroma potrošnikom na drugi strani, nepošteni tisti pogoji, katerih namen ali učinek je povzročanje znatnega neravnotežja v pravicah in obveznostih pogodbenih strank v škodo osebe, ki ne deluje za poslovne ali poklicne namene, oziroma potrošnika.
- 9 V skladu z ustaljeno sodno prakso Cour de cassation na podlagi členov 1134, 1147 in 1184 civilnega zakonika v različici pred tisto, ki izhaja iz sklepa št. 2016–131 z dne 10. februarja 2016, pogodba o izposoji denarnega zneska lahko določa, da neizpolnitev obveznosti posojilojemalca, ki ni prodajalec ali ponudnik, povzroči predčasno zapadlost, vendar je zapadlosti upnik ne more razglasiti brez izdaje opomina, na katerega ni odziva, v katerem mora biti določen rok, ki je na voljo dolžniku, da bi to preprečil. Vendar pa Cour de cassation priznava, da je zahtevo po opominu mogoče opustiti z izrecno in nedvoumno določbo pogodbe (prvi civilni senat, 3. februar 2004, [...] (ni prevedeno); prvi civilni senat, 3. junij 2015, [...] (ni prevedeno); prvi civilni senat, 22. junij 2017, [...] (ni prevedeno)), če je potrošnik s tem obveščen o posledicah neizpolnjevanja obveznosti.

Razlogi za vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 10 Pri preučitvi delov pritožbenega razloga je treba ugotoviti, ali je treba člen 3(1) in člen 4 Direktive razlagati tako, da v pogodbah, sklenjenih s potrošniki, nasprotujeta pogodbenemu izvzetju obveznosti opomina, tudi če je v pogodbi določeno izrecno in nedvoumno, ter ali je treba sporni pogoj v delu, ki ima za posledico samodejno predčasno zapadlost v primeru več kot tridesetdnevne zamude pri plačilu obrokov glavnice, obresti ali dodatkov, šteti za nepošten zlasti glede na merila, ki jih je določilo Sodišče Evropske unije v sodbi z dne 26. januarja 2017, Banco Primus (C-421/14). V utemeljitev znatnega neravnotežja je mogoče navesti, da tak pogoj posojilodajalcu omogoča, da odstopi od pogodbe brez razumnega odpovednega roka in ne da bi posojilojemalcu omogočil, da pojasni neizpolnitev obveznosti, ki mu je bila pripisana. V utemeljitev tega, da ni nepoštenosti, je mogoče trditi, da mora biti tak pogoj, da bi bil veljaven, izrecno in nedvoumno določen tako, da je posojilojemalec v celoti obveščen o svojih obveznostih. Dodati je mogoče, da ima posojilojemalec še vedno možnost, da zadevo predloži sodišču, da bi izpodbijal uporabo pogoja in predlagal, da se posojilodajalca sankcionira za nepoštenost.

- 11 Ob upoštevanju prvega merila, določenega v zgoraj navedeni sodbi Sodišča Evropske unije z dne 26. januarja 2017 glede presoje, ki jo opravi nacionalno sodišče v zvezi z morebitno nepoštenostjo pogoja, ki se nanaša na predčasno zapadlost zaradi dolžnikovega neizpolnjevanja obveznosti v omejenem obdobju, bi lahko bilo dopustno, da to, da potrošnik ne plača mesečnega obroka v predvidenem roku, pomeni, da ni izpolnil bistvene obveznosti, saj se je zavezal k plačilu predvidenih mesečnih obrokov in je bila s to obveznostjo določena obveznost posojilodajalca.
- 12 Drugo merilo, na podlagi katerega se presoja, ali je več kot tridesetdnevna zamuda pri plačilu obrokov glavnice, obresti ali dodatkov, kot je določena v zadevnem pogoju, dovolj resna neizpolnitev glede na trajanje in znesek posojila, sproža več vprašanj. Ob upoštevanju daljšega trajanja posojila in nižjih obrestnih mer so lahko zneski neporavnanih plačil sorazmerno nizki glede na trajanje in znesek posojila ob razglasitvi predčasne zapadlosti, tako da bi bilo mogoče zadostno resnost neizpolnitve relativizirati in upoštevati splošno ravnotežje pogodbenih razmerij. Vendar bi bilo za tako razlogovanje – ki bi pomenilo, da mora sodišče v vsakem posameznem primeru določiti znesek in trajanje posojila ter obdobje neizpolnitve, ki pomenita da je neizpolnitev dovolj resna, da upraviči takojšnjo zapadlost posojila – mogoče šteti, da ustvarja neenakost med potrošniki.
- 13 Zato se zastavlja vprašanje, ali je več kot tridesetdnevna zamuda pri plačilu obrokov glavnice, obresti ali dodatkov, kot je določena v zadevnem pogoju, dovolj resna neizpolnitev glede na trajanje in znesek posojila.
- 14 Kar zadeva tretje merilo, je treba ugotoviti, ali navedeni pogoj odstopa od splošnih pravil, ki se uporabljajo na tem področju, če ni podrobnih pogodbenih določil. V skladu s splošnimi pravili je treba pred razglasitvijo predčasne zapadlosti poslati opomin, čeprav je dovoljeno, da stranki od tega odstopita, če upoštevata zahtevo po razumnem odpovednem roku. Ker je odpovedni rok v zadevnem pogoju 30 dni, ni mogoče z gotovostjo sklepati, da je ta rok zadosten, da posojilojemalec stopi v stik s posojilodajalcem, pojasni neizpolnitev obveznosti, ki mu je pripisana, in poišče rešitev za odplačilo neplačanega zneska oziroma zneskov. Vendar pa zadevna pogodba določa tudi možnost, da posojilojemalec zahteva spremembo zapadlosti, ki mu po potrebi omogoči, da prepreči tveganje neplačila.
- 15 Kljub temu je treba vedeti, ali se lahko šteje, da tridesetdnevni odpovedni rok povzroči znatno neravnotežje v škodo potrošnika.
- 16 Nazadnje, v sodbi Sodišča Evropske unije z dne 26. januarja 2017 ni pojasnjeno, ali so štiri merila za presoje, ki jo opravi nacionalno sodišče, v zvezi z morebitno nepoštenostjo pogoja, ki se nanaša na predčasno zapadlost zaradi dolžnikovega neizpolnjevanja obveznosti v omejenem obdobju, kumulativna ali alternativna. Na to vprašanje je treba odgovoriti, da je mogoče sprejeti odločitev o pritožbenem razlogu in seznaniti nacionalno sodišče z metodologijo, ki jo je treba uporabiti za presojo nepoštenosti spornega pogoja.

- 17 Postavlja se tudi vprašanje, ali v primeru, da so merila kumulativna, nepoštenosti pogoja ni mogoče vseeno izključiti glede na relativno pomembnost določenega merila.
- 18 Vprašanja, postavljena v pritožbenem razlogu, od katerih je odvisna rešitev pritožbe in ki zahtevajo enotno razlago prava Unije, ki se uporablja v tej zadevi, upravičujejo predložitev zadeve Sodišču Evropske unije.
- 19 Zato je treba prekiniti odločanje o pritožbi, dokler Sodišče ne odloči o teh različnih vprašanjih.

IZ TEH RAZLOGOV je Sodišče:

[...] (Ni prevedeno);

Sodišču Evropske unije PREDLOŽILO naslednja vprašanja za predhodno odločanje:

1. Ali je treba člen 3(1) in člen 4 Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah razlagati tako, da nasprotujeta temu, da se v pogodbah, sklenjenih s potrošniki, uredi pogodbeno izvzetje obveznosti opomina, tudi če je v pogodbi določeno izrecno in nedvoumno?
2. Ali je treba sodbo Sodišča Evropske unije z dne 26. januarja 2017, Banco Primus (C-421/14), razlagati tako, da več kot tridesetdnevna zamuda pri enkratnem plačilu obroka glavnice, obresti ali dodatkov lahko pomeni dovolj resno neizpolnitev glede na trajanje in znesek posojila ter splošno ravnotežje pogodbenih razmerij?
3. Ali je treba člen 3(1) in člen 4 Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 razlagati tako, da nasprotujeta pogoju, ki določa, da je mogoče v primeru več kot tridesetdnevne zamude pri plačilu razglasiti predčasno zapadlost, kadar nacionalno pravo, ki določa, da je treba pred razglasitvijo predčasne zapadlosti poslati opomin, dovoljuje, da stranki od tega odstopita, če se pri tem spoštuje razumni odpovedni rok?
4. Ali so štiri merila, ki jih je Sodišče Evropske unije opredelilo v sodbi z dne 26. januarja 2017, Banco Primus (C-421/14), za presojo, ki jo opravi nacionalno sodišče, glede morebitne nepoštenosti pogoja, ki se nanaša na predčasno zapadlost zaradi dolžnikovega neizpolnjevanja obveznosti v omejenem obdobju, kumulativna ali alternativna?
5. Če so ta merila kumulativna, ali je mogoče nepoštenost pogoja vseeno izključiti glede na relativno pomembnost posameznega merila?

PREKINILO postopek do sprejetja odločbe Sodišča Evropske unije;

[...] (ni prevedeno) (pritožbeni razlogi so priloženi k sodbi)